

Nederland keldert in mondiale concurrentie-index

De financiële crisis heeft het Nederlandse concurrentievermogen aangetast. Dat concludeert het World Economic Forum in haar jaarlijkse mondiale concurrentie-index. Nederland keldert van plaats 8 naar plaats 10 en hoort duidelijk tot de verliezers van de crisis. Met name de zwakke financiële markt, afnemende investeringen in R&D en een ontoereikende infrastructuur hebben het innovatievermogen aangetast. Europese topeconomieën als Zweden, Finland en Zwitserland bleven juist overeind vanwege hun niet aflatende investeringen in innovatie. "In tegenstelling tot Zwitserland en de Scandinavische landen heeft Nederland nog niet de omslag gemaakt naar een kenniseconomie", aldus prof. dr. Henk Volberda van het Erasmus Strategic Renewal Centre.

De crisis heeft de wereldwijde concurrentie rangorde danig door elkaar geschud. De Verenigde Staten is geen koploper meer en landen als Spanje, Ierland en zeker IJsland hebben een diepe val gemaakt. Dit afnemende concurrentievermogen gaat gepaard met een toenemende werkloosheid, afnemende export, inzakkende binnenlandse consumentenvraag en afnemende investeringen. Helaas, zo concluderen de onderzoekers van de Erasmus Universiteit, behoort ook Nederland tot de verliezers.

Ons land zakte van de 8e naar de 10e plaats en dat terwijl het kabinet en het Innovatie Platform Nederland in de Top 5 willen krijgen. De tendens is de afgelopen jaren helaas de verkeerde kant op. Volberda ziet de slecht functionerende financiële markten als belangrijkste reden. Op dit onderdeel maakte Nederland een vrije val van de 11^e naar de 23^e plaats op de wereldranglijst. Het oplopende overheidstekort, achterblijvende (weg)infrastructuur en niet voldoende investeringen in onderzoek en innovatie onderwijs doen de rest.

Land	2009	2008	
Zwitserland	1	2	▲ 1
Verenigde Staten	2	1	▼ 1
Singapore	3	5	▲ 2
Zweden	4	4	◀
Denemarken	5	3	▼ 2
Finland	6	6	◀
Duitsland	7	7	◀
Japan	8	9	▲ 1
Canada	9	10	▲ 1
Nederland	10	8	▼ 2
Hong Kong SAR	11	11	◀
Taiwan, China	12	17	▲ 5
Verenigd Koninkrijk	13	12	▼ 1
Noorwegen	14	15	▲ 1
Australië	15	18	▲ 3

Ranking top 15 landen, Global Competitiveness Index 2009 en 2008

Bron: Erasmus Strategic Renewal Center, 2009 op basis van Global Competitiveness Report 2009-2010

De winnaars

Zwitserland is de nieuwe koploper in de wereld. De Zwitsers winnen door een goed functionerende arbeidsmarkt, perfecte infrastructuur en uitstekende kennisinstellingen. Er is een voortdurende gerichtheid op innovatie door samenwerking tussen bedrijfsleven en universiteiten. Singapore rukt op naar plaats 3 door een zeer efficiënte arbeidsmarkt, een perfecte goederen markt en een infrastructuur van wereldklasse.

De meeste opkomende economieën (BRIC landen) zoals India, China en met name Brazilië laten een stijging laten zien in hun concurrentievermogen, dit met uitzondering van Rusland. Zwitserland en de Scandinavische landen (Denemarken, Zweden, Finland) laten zien dat excellentie in hoger onderwijs en een focus op innovatie de motoren zijn van productiviteitsgroei en verbetering van de concurrentiepositie. Nederland laat in vergelijking met deze koplopers vooral steken vallen op het gebied van innovatiefactoren. Waar de Zwitsers en de Scandinaviërs profiteren van een open samenwerking tussen kennis en bedrijfsleven, staat er in Nederland een muur tussen. Ook het gebrek aan gekwalificeerde kenniswerkers gaat Nederland parten spelen.

Innovatie agenda herzien

De resultaten van het WEF tonen volgens Volberda en collega onderzoeker prof. dr. Frans Van den Bosch dat Nederland zijn innovatie agenda moet herzien. Kennis wordt in Nederland te weinig benut, omdat bedrijven hun investeringen in nieuwe kennis uitstellen, steeds moeilijker kredieten en financiering krijgen voor kennisinvesteringen, onvoldoende samenwerken met universiteiten en hoge scholen, en beperkt toegang hebben tot kenniswerkers.

De eenzijdige investeringen van het kabinet in harde technologie, sleutelgebieden en technologische topinstituten heeft niet geleid tot een hogere innovatiecapaciteit van Nederland. Het innovatievermogen van Nederlandse bedrijven is uitermate kwetsbaar gebleken door de financiële crisis. Juist nu zal Nederland moeten inzetten op innovatie om de productiviteit en het concurrentievermogen te verbeteren. Dit betekent volgens Volberda en Van den Bosch dat bedrijven meer op de lange termijn geleid moet worden, managers afgerekend moeten worden op innovatie prestaties, en ook medewerkers, klanten en leveranciers meer betrokken moeten worden bij het innovatieproces.

Juist investeringen in sociale innovatie, zoals innovatief managen, slimmer werken en nieuwe platte manieren van organiseren zullen leiden tot verhoogde innovatieprestaties. De beide hoogleraren komen daarom met de volgende adviezen: "Investeer juist nu in kennis en talenten van medewerkers, zorg dat bedrijven meer samenwerken met klanten en leveranciers om te vernieuwen (open-innovatie), stel managers verantwoordelijk dat minstens 20% van de omzet komt uit nieuwe producten, werk samen met kennisinstellingen en elimineer overvloedige managementlagen".

Factor Innovatie	Ranking
Capaciteit voor innovatie	10
Kwaliteit wetenschappelijke onderzoeksinstitutes	7
Bedrijfsuitgaven aan R&D	12
Samenwerkingsverbanden universiteiten – bedrijven	11
Inkoop overheid van geavanceerde technologische producten	31
Beschikbaarheid kennismedewerkers	22
Patenten	13

Alle scores op innovatie-indicatoren Nederland

Bron: Erasmus Strategic Renewal Center, 2009 op basis van Global Competitiveness Report 2009-2010